

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 43.

ZATERDAG 21 OCTOBER 1916.

Foto Aug. F. W. Vogt.

BIJ HET KLOOSTER DE BERCKT TE BAARLO (L.).

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET „JOHN GRIER HOME”, UIT HET ENGELSCHE, DOOR JEAN WEBSTER (19)	BLZ. 506
TUSSEN DE BLOEMENVELDEN, DOOR J. K. BUDDE, (GEÏLLUSTREERD)	508—509
EEN VREEMDE VANGST, DOOR G.	BLZ. 509
DE SCHEPELENBERG OF HET HULDTOONEEL TE NOORD-DORPBIJ BEVERWIJK, DOOR K. L. SCHAMP, (GEÏLL.)	BLZ. 509—510
T KRAATENBOSCH, DOOR A. B. WIGMAN, (GEÏLL.)	510—511
DE BERCKT TE BAARLO, DOOR A. J. A. FLAMENT, (GEÏLLUSTREERD)	BLZ. 505, 511—512
DE KIPPENZAAK VAN RUST & CO., DOOR R. V. L.	BLZ. 512
DE KANAAL EILANDEN, (SLOT), (GEÏLL.)	BLZ. 513, 514—515
HET GOUDEN HORLOGE, DOOR ELSA DE HARTOGH.	BLZ. 514
PALAZZO MAFFEI OP DE PIAZZA DELLA ERBE TE VERONA, ILLUSTRATIE	516

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

HET „JOHN GRIER HOME”

DOOR JEAN WEBSTER.

(19) (Geautoriseerde vertaling van „Dear Enemy”)

Dinsdag nacht.

MIJN lieve Judy. Wat denk je wel, dat Sandy nu heeft uitgevoerd? Hij maakt een plezierreisje naar het zenuwgesticht, waarvan de directeur-geneesheer ons een paar maanden geleden heeft bezocht. Heb je ooit zoo'n man gezien? Hij is gewoonweg dol op krankzinnigen en op idioten en kan die menschen niet met rust laten.

Toen ik hem bij zijn vertrek om eenige raadgevingen vroeg, antwoordde hij:

„Voedt de kinderen goed als ze honger hebben en laat ze zonder eten als ze een maagkoliek krijgen en vertrouw nooit op een dokter”.

Met dezen wenk en een paar flesschen levertraan zijn wij aan ons zelf overgelaten. Het is nu een heel geschikte tijd om even aan te loopen want je weet niet hoe vroolijk ik ben, nu ik niet meer onder Sandy's beangstigenden invloed sta. S.

John Grier Home. Vrijdag.

Waarde Vijand,

Hier sta ik aan den mast gebonden, terwijl U ervan doorgaat en Uw heil bij krankzinnigen zoekt. En ik dacht nog wel, dat ik U zoo netjes had genezen van Uw naargeestige belangstelling in zenuwzieken. Het is vreeselijk ontmoedigend. U leek mij in den laatsten tijd nog wel zoo gewoon.

Mag ik U vragen hoe lang U daar denkt te blijven? U hadt verlof voor twee dagen en nu bent U er al vier weggebleven. Gistermiddag is Charlie Martin uit een kerseboom gevallen, waarbij hij een wond aan zijn hoofd heeft opgedaan. Dus was hij gedwongen om de hulp van een vreemden dokter voor lief te nemen. Vijf steken. Patient tamelijk goed. Maar wij houden er hier niet van om op vreemdelingen te zijn aangewezen. Ik zou niet durven kikken als U werkelijk voor een begrijpelijke zaak ervan door was, maar U weet ook heel goed, dat U, na een week met Uwe droefgeestigheid te hebben gestreden, in een allerverdrietigste bui terug zult keeren, er vast van overtuigd, dat het menschedom geen knip voor den neus waard is. En mij zal de zware taak te beurt vallen om U weer tot een gemoedelijke bui op te werken.

Kom, laat die krankzinnigen aan hun lot over en keer naar het John Grier Home terug! Wij hebben U noodig!

I am most fervent

Your friend and servant,

S. McB.

P. S. Bewondert U dit dichterlijk slot niet? Ik ontleen het aan Robert Burns, wiens werken ik, in gedachtenis aan een Schotschen vriend, met veel liefde lees.

6 Juli.

Lieve Judy,

De dokter is nog altijd weg. Geen woord van hem. Het lijkt wel of de schoot der aarde hem tot zich heeft genomen zonder een enkel spoor achter te laten. Ik weet niet eens of hij nog ooit terugkomt, maar hier gaat alles uitstekend zonder hem.

Ik lunchte gisteren bij de twee lieve dames, die Punch bij zich in huis hebben genomen. De jonge man schijnt zich daar al volkomen thuis te gevoelen. Hij nam mij bij de hand en nam de honneurs van het huis waar, door mij in den tuin alle bezienswaardigheden te toonen. Bij de lunch tilde een Engelsche bottelier hem in een stoel en deed hem zijn servet voor met een eerbied en een gebaren, alsof hij een prins van den bloede bediende. De bottelier is pas van het landgoed van den graaf van Durham gekomen, Punch uit een stoep van de Houston Street. Het was een zeer interessant geval.

Mijn gastvrouwen onderhielden mij naderhand met anecdotes van hun tafelgesprekken gedurende de laatste twee weken (het verwondert mij, dat de bottelier nog niet zijn dienst heeft opgezegd, hij zag er toch zeer respectabel uit). In elk geval heeft Punch ervoor gezorgd, dat zij voor de rest van haar leven voorzien zijn met grappige historietjes, de eene denkt er zelfs over om een boek te schrijven. „Nu leven wij tenminste”, zei ze ontroerd en veegde een paar traantjes weg van haar maagdelijke wangen.

De WelEd. Gestr. viel gisteravond om 6.30 hier binnen en trof mij in een avondjapon aan, op het punt om naar een diner bij de Livermores te gaan. Hij maakte de milde opmerking, dat Juffrouw Lippett nooit getracht had zich in gezelschapskringen te bewegen maar al haar energie voor haar werk had opgespaard. Je weet, dat ik niet kwaadaardig van aard ben maar ik kijk nooit naar dien man zonder den stillen wensch te koesteren, dat hij zich onder in een schip bevindt, als dat tegen een rots te pletter loopt. (Als hij zich niet onder in het ruim zou bevinden, zou hij er nog uitspringen en op zijn vet blijven drijven.)

Sing groet je zeer eerbiedig en is heel blij, dat je niet kunt zien hoe hij er uitziet. Tengevolge van een zeer slechte daad is het arme dier van zijn schoonheid beroofd. Het een of ander stout kind (ik geloof nooit, dat we hier met een jongen te maken hebben), heeft dat arme beest bij blokjes geschoren zoodat hij er nu als een armzalige, door de motten verwoeste hond uitziet. Niemand weet wie het gedaan heeft. Sadie Kate gaat heel handig met de schaar om maar o, ze is ook zoo handig in het vinden van een alibi! Op het oogenblik, dat dat scheren gebeurd moet zijn, zat ze op een stoel in de schoolkamer met haar gezicht naar den muur

gekeerd, wat 28 kinderen kunnen getuigen. Niettemin behoort het tot Sadie Kate's dagelijksche bezigheden om die weggeschoren plekjes met zalf in te smeren. Je Sallie.

P.S. Dit is het laatste portret van den WelEd. Gestr. Heer, naar het leven genomen. De man is in sommige opzichten een zeer goed spreker. Zoo maakt hij b. v. ook bewegingen met zijn neus!

Donderdagavond.

Lieve Judy,

Sandy is na een afwezigheid van 10 dagen teruggekeerd — geen enkele uitleg! Volslagen stilzwijgen hierover! Hij wijst

al onze vriendschappelijke pogingen om hem op te wekken, af, en wil met geen van ons iets te doen hebben met uitzondering van de baby Allegra. Hij nam haar vanmiddag met zich mee naar huis om met hem te eten en bracht haar pas tegen half zeven terug. Een schandalig uur voor een jonge dame van drie! Ik weet niet, wat ik van onzen dokter denken moet: hij wordt werkelijk met elken dag onbegrijpelijker!

Percy daarentegen is een ronde, vertrouwelijke jongen. Hij heeft zoojuist een bedankvisite voor een diner gemaakt (hij is erg stipt in dergelijke plichten) en nu hebben wij den heelen avond over niets anders dan zijn meisje in Detroit gesproken. — Hij voelt zich erg eenzaam en spreekt graag over haar. En o Judy, hij spreekt op zoo'n fijne, teere wijze over haar! Ik hoop, dat Juffrouw Detroit die heerlijke liefde waard is, maar ik ben er hard bang voor. Hij haalde uit het binnenste zakje van zijn vest een leeren portefeuille te voorschijn en nadat hij twee vloeitjes had weggeschoven, toonde hij mij het portret van een domme klein meisje — niets dan gekroesd haar en oorbellen en een paar oogen! Ik deed mijn best om hem hartelijk geluk te wenschen maar mijn hart kromp ineen van medelijden toen ik aan de toekomst van dien armen jongen dacht. Is het niet vreemd, dat de beste mannen dikwijls zulke onbeduidende, zelfzuchtig-oppermet afschuwwekkende mannen trouwen? Het schijnt, dat hun eigen, mooi karakter hen blind maakt voor de slechte hoedanigheden van den ander.

Je weet, dat voor mij een der interessantste dingen van het leven het bestudeeren van vreemde karakters is. Ik geloof, dat ik eigenlijk schrijfster had moeten worden! De menschen trekken mij aan totdat ik hen heb doorzien en absoluut ken. Percy en onze dokter vormen een opvallend contrast. Je kunt altijd zien waarover die aardige, rondborstige jonge man denkt — zijn karakter is met hoofdletters en eenlettergrepige woorden geschreven, De dokter daarentegen zou wel een karakter kunnen hebben geschreven met Chineesche letters wat de duidelijkheid betreft. Je hoort weleens van menschen, die er een dubbel karakter op na houden. Welnu, Sandy heeft beslist een drievoudig karakter. Gewoonlijk is hij door en door geleerd en koud als steen, maar soms verdenk ik er hem van heel gevoelig en teerhartig te zijn, wat hij onder het een of andere mom verborgen houdt. Dagen lang is hij soms heel geduldig en vriendelijk en behulpzaam en dan begin ik echt van hem te houden, maar dan opeens, zonder een enkele waarschuwing, bruischt het in het diepst van zijn ziel en een ontombare wildeman springt te voorschijn en, lieve deugd, dan is er geen huis mee te houden.

Ik denk wel eens, dat hij vroeger een vreeselijk verdriet heeft gekend en dat hij nog steeds door de herinnering daaraan geplaagd wordt. Als hij met je spreekt, heb ik soms het onbehagelijke gevoel, dat hij intusschen aan heel iets anders denkt maar het kan ook wel zijn, dat mijn romantische aanleg me parten speelt en ik zijn slecht humeur wil vergoelijken. In elk geval is hij zeer veranderlijk.

Wij hebben al een week lang op een winderigen dag gewacht en nu is die eindelijk gekomen. Mijn kinders laten vliegers op en alle jongens en meisjes, die groot genoeg zijn om er aan mee te doen, zijn over het heuvelachtige landschap, waar de schapen van Mijnheer Knowltop weiden, verspreid, om de vliegers op te laten, die ze weken geleden zelf hebben gemaakt. Ik heb eerst heel veel moeite gehad om den ouden, brommerigen heer, wien de grond toebehoort, te bewegen, dat hij voor het vlieger oplaten zijn permissie gaf. Hij beweerde dat hij vondelingen niet kon uitstaan en als hij er eens in toestemde om ze op zijn terrein te laten spelen, zou de grond voortaan steeds door hen onveilig gemaakt worden. Als je hem hoorde spreken, zou je denken, dat vondelingen een soort wilde dieren waren.

Nadat ik echter een half uur heel kalm en overtuigend had geredeneerd, gaf hij al pruttelend zijn toestemming dat wij ons twee uur lang op het terrein, waar de schapen grazen, mochten vermaken. Evenwel op de strenge conditie dat wij dien tijd niet zouden overschreden en ons niet op den grond zouden wagen, waar de koeien weiden en om nu dat laatste heiligdom voor ons te bewaken, heeft Mr. Knowltop zijn tuinier en chauffeur en twee grooms gestuurd om de grenzen gedurende de vliegerpartij af te loopen. De kinderen zijn dolblij en rennen met hun vliegers rond en geraken met elkaars touwen verward; als zij hijgend en vermoeid terugkomen, zal ik hen met gemberkoekjes en limonade verkwikken.

Als je toch eens denkt aan die arme, kleine schapen met hun oude, vroegwijze gezichtjes! Het is heel moeilijk om hen in jonge, levenslustige kinderen te veranderen maar ik geloof, dat ik het toch gedaan zal krijgen en het is werkelijk aardig het gevoel te hebben dat je iets goeds voor de wereld tot stand brengt. Als je je er niet erg tegen verzet, zul je je doel nog bereiken en me in een werkelijk nuttig persoonje veranderen. De mondaine genoegens van Worcester lijken mij vervelend toe bij het steeds toenemend belang, dat ik in 113 liefdevrage, hartelijke vondelingetjes stel.

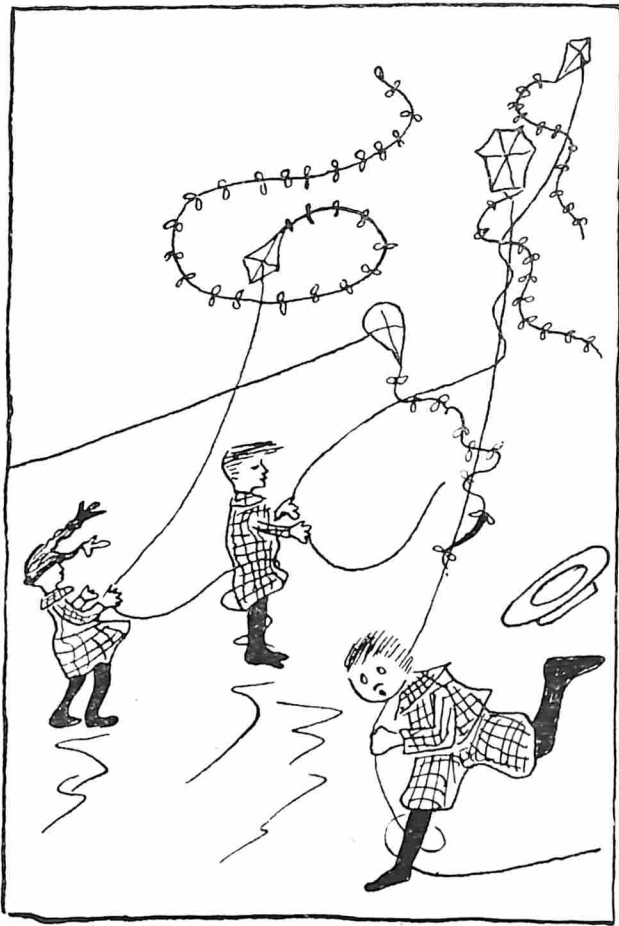
In liefde, Sallie.

P. S. Ik wil waarheidlievend blijven en moet dus wel getrouw constateeren, dat ik hedenmiddag slechts 107 kinderen onder mijn hoede heb!

Lieve Judy,

Daar het heden Zondag en een zeer schoone dag was, met een zoel windje, ging ik in het raamkozijn zitten, de „Hygienische Behandeling van het Zenuwstelsel” (Sandy draagt steeds zorg voor de verrijking van mijn geest) open in mijn schoot, mijn blikken in de verte gericht. „Goddank”, zuchtte ik, „dat gesticht is tenminste zoo gebouwd, dat je nog over den ijzeren muur kunt heen kijken die ons van de buitenwereld verwijderd houdt!”

Ik voelde me erg moe en als een gevangene, net alsof ik zelf een vondelingetje was. Ik leidde hieruit af, dat mijn eigen zenuwstelsel naar de buitenlucht en naar eenige verandering snakte. Recht voor mij zag ik de witte lijn van den weg, die in de diepte van de vallei verdwijnt en bij de heuvels weer zichtbaar wordt. Arme Judy, ik weet haast zeker, dat datzelfde gevoel jou dikwijls ge-

noeg in je jeugd gekweld zal hebben! Als ooit een van mijn kuikentjes bij het raam zit en naar de heuvels over de vallei kijkt en vraagt „Wat is dat aan den overkant?” zal ik onmiddellijk om een auto telefoneeren en het kind er heen rijden.

Vandaag waren echter al mijn kinderen zeer vroom in hun zieleheil verdiept en ik was het eenig onrustig wezen in dit huis. Ik verwisselde mijn zijden Zondagsjapon met een homespun mantelcostuum en dacht er over na hoe ik de toppen van de heuvels zou kunnen bereiken.

Toen liep ik naar de telefoon en vroeg kort en bondig No. 505 aan. „Goedenmiddag, Juffrouw MacGurk”, begon ik minzaam, „kan ik Dr. MacRaespreken?”

„Wacht dan aan de telefoon”, snauwde de vriendelijke dame metoe. „Goedenmiddag dokter”, zeide ik tegen hem, „hebt U misschien een zwaarzieke patient aan de overzij van de heuvels?”

„Neen, die heb ik niet, Juffrouw McBride, Goddank!”

„Dat is jammer”, zei ik teleurgesteld, „En wat wilt U vandaag uitvoeren?”

„Ik lees „De oorsprong van de Sexen.” „Legt U dan dat boek maar weg want dat is heelemaal geen Zondagslectuur. En vertelt U me eens, is Uw auto geolied en klaar voor een rit?”

„Die staat tot Uwe beschikking. Wilt U dat ik een paar kinderen mee naar buiten neem?”

„Neen dokter, alleen maar iemand, die het met haar zenuwen te kwaad heeft. Ik heb nu eenmaal het idee fixe, dat ik de toppen van de heuvels aan gene zijde wil bereiken.”

„O, mijn auto heeft een groote snelheid! In tien minuten...”

„Wacht even”, zei ik. „Neem een koekenpan mee, die voor twee menschen kan dienen. In mijn keuken heeft de kleinste pan nog de afmetingen van een wagenrad. En vraagt U dan ook of Juffrouw MacGurk erop rekent, dat U met het avondeten weg blijft?”

Dus pakte ik een mand vol met ham en eieren en beschuit en gemberkoekjes en gloeiende koffie in een thermosflesch en wachtte op de trap totdat Sandy met zijn auto en koekenpan voorkwam.

Wij hadden werkelijk een heerlijke dag en hij genoot even hard als ik van ons uitstapje. Geen enkele maal liet ik hem over krankzinnigheid spreken! Ik bewonderde met hem de uitgestrekte weiden en de grillige lijnen, waarmede de knotwilgen tegen de lucht afsteken, en snoof met hem de heerlijk frissche weidegeuren op en luisterde naar de kerkklokken en de koebellen en het kabbelen van de rivier. En wij spraken over een duizend dingen, die allen niets met het gesticht te maken hadden. Ik bewerkte, dat hij heel en al vergat, dat hij een geleerde was en zich als een jongen voelde; je zult het haast niet gelooven maar het is toch heusch waar — hij haalde zelfs een of twee echt ondeugende jongensstreken uit! Sandy is nog altijd in de dertig en dat is werkelijk een te jeugdige leeftijd om je al volwassen te gevoelen!

Wij kampeerden op een hoogte van waar wij alles konden overzien en staken een vuurtje aan en hadden het verrukkelijkste avondeten, dat wij ooit hadden gehad! Een stuk hout viel midden in onze koekenpan tusschen de eieren met ham, maar houtskool is zuiverend en heel gezond! Toen Sandy zijn pijp had opgerookt en de zon in het Westen was ondergegaan, pakten wij den boel bijeen en reden huiswaarts.

Hij zei, dat dat de aardigste dag was geweest, die hij sinds jaren heeft gehad en ik geloof werkelijk, dat het waar is, wat die arme man van de wetenschap verkondigde. Zijn olijfgroene huis is zoo ongezellig en somber en zoo weinig noodend, dat ik heel goed begrijp, dat hij zijn troost bij zijn boeken moet zoeken. Zoo gauw ik maar een aardige, lieve dame vind met moederlijke bewegingen, zal ik het op haren en snaren zetten om er die McGurk uit te gooien hoewel ik voorzie, dat zij nog moeilijker dan Sterry haar voeten buiten de deur zal zetten.

Maak nu alsjeblieft niet de gevolgtrekking, dat ik gloeiend veel belang stel in onzen slechtgehumeurden dokter want dat is absoluut niet het geval. Het komt alleen doordat hij zoo'n treurig jonggezellen leven leidt, dat ik er af en toe naar verlang hem te vertroetelen en mijn hand op zijn hoofd te leggen en hem te zeggen, dat hij vroolijk moet zijn. De wereld is immers vol zonneshijner en een deel daarvan is ook voor hem bestemd. Ik heb tegenover hem hetzelfde gevoel als tegenover mijn 107 vondelingetjes. Niets meer en niets minder.

Ik was er stellig van overtuigd, dat ik je ook werkelijk nieuws had te berichten maar het wil me nu niet te binnen schieten. De frissche lucht heeft me slaperig gemaakt. Het is net half negen Goeden nacht!

P.S. Gordon Hallock schijnt niet langer voor mij te bestaan. In drie weken geen enkel woord, geen kandijkontjes en ook geen speelgoedbeestjes! Geen enkel levensteeken! Wat ter wereld mag er met dezen vriendelijken jongen man gebeurd zijn?

(Wordt vervolgd).

TUSSCHEN DE BLOEMVELDEN. VELD MET VLAMBLOEMEN OF HERFSTSERINGEN, PHLOX DECUSSATA.

TUSSCHEN DE BLOEMVELDEN.

HEUSCH niet, lezer, wij waren niet tusschen Haarlem en Leiden, het grootste bloemenveld van de wereld, neen, daar is in Augustus niet veel te zien, wij hebben in een gansch ander deel van mooi Nederland tusschen de bloemvelden gewandeld en zijn in de gelegenheid geweest verstopperij te spelen tusschen duizenden en honderdduizenden bloemen van allerlei kleur en vorm.

Heerlijk, een lange zomersche dag zooveel flora's kinderen, van een groot deel der wereld bijeengebracht, te kunnen bewonderen. De lezer is natuurlijk nieuwsgierig waar zooveel schoonen te zien is dat willen wij gaarne vertellen: het was op de koninklijke kweekerij „Moerheim” te Dedemsvaart.

Wij weten waarlijk niet hoeveel hectaren met verschillende planten bezet zijn maar te oordeelen naar den tijd die wij noodig hadden om alles te zien, zijn het er zonder twijfel een paar dozijn.

Al dadelijk werd onze belangstelling gevraagd voor een Kaapsche schoone, ingeschreven als *Gerbera Jamesonii*, die snijbloemen levert van den eersten rang en „by the by” tot een overblijvende plant geacclimatiseerd wordt. De eerste kennismaking zullen wij niet gemakkelijk vergeten: Wij zagen haar te Cambridge, vroegen en kregen er een plant van en deze werd in een kouden bak in den vollen grond gezet. Het eerste bloemkorfje met donkerroode lintbloempjes werd niet weinig bewonderd, afgeplukt en in een vaasje gezet was het na drie weken nog mooi! Intusschen werd opdracht gegeven die bak van het onkruid te zuiveren en toen wij eens gingen kijken had men onze *Gerbera* ook opgeruimd. „Ik dacht”, zeide de botanicus in spe „dat het een paardebloem was”.

En zoo waar, wij vonden haar op den mesthoop terug. Op de jongste groote plantenkeuring te Nijmegen gehouden, toonde de heer W. Lodder te Hees een bouquet van deze bloemen in tal van kleuren, vooral de stroo-gele vonden wij bijzonder mooi.

Hier staan eenige bedden met hybriden van *Astilles*, ongeveer een dozijn verscheidenheden, de oogst uit een veld met twintig-duizend planten! Er was juist dien dag eene commissie om deze *Astilles* hybriden te beoordeelen en de mooiste, de twee meter hoge *Astilles Davidii* Koning Albert, ontving een getuigenschrift te klasse, de schoonste aanbeveling die een plant kan krijgen. Zij tooit zich met duizenden witte bloempjes.

In tal van kweekerijen, zoo ook hier, maakt men veel werk van overblijvende of vaste planten; dat zijn planten voor iedereen omdat ze niet duur zijn en overal willen groeien. Het zijn ook deze planten die men in „borders” vereenigd, „borders” die van Januari tot December bloemen laten zien. Vlambloemen, soms

ook Herfst-seringen genoemd, als *Phlox decussata* ingeschreven, worden met voorliefde gecultiveerd en men ziet er velden waarop er zestig duizend in bloei staan. Een zee van bloemen zooals de afbeelding hierboven te zien geeft. Wie nog een leeg plekje in zijn tuin heeft moet dat voor een Vlambloem reserveeren; zij kunnen reeds in September geplant worden. Wij weten niet hoeveel verscheidenheden er gekweekt worden, wij kunnen zelfs de lijst niet publiceren die wij ter plaatse gemaakt hebben, maar om de lezers het gemakkelijk te maken laten wij er een half dozijn van de mooiste volgen.

Generaal van Heutsz een aanwinst van „Moerheim”; de bloemtrossen zijn groot met zalmroode bloemen met wit oog. *Elisabeth Campbell* is niet minder mooi; de bloemen zijn zalmkleurig met roze hart. *Baron van Dedem* is ook op „Moerheim” gewonnen; de groote bloemen zijn scharlakenrood en in groote trossen vereenigd, „*Europa*” tooit zich met sneeuw witte bloemen, die met een karmijnrooden ring geteekend zijn. *Tapis Blanc* wordt niet hoog; de bloemen zijn groot en zuiver wit. *Widaz* valt reeds op een afstand op door de violetblauwe bloemen die van een wit oog voorzien zijn. Denk er om dat het planten zijn die elk jaar gemest moeten worden en om de drie jaar een nieuwstaanplaats, of zoo men haar ter plaatse laat staan, versche grond wenschen.

U wenscht kennis te maken met een andere vaste plant? Geen bezwaar, er zijn er duizenden in alle kleuren van den regenboog. Kijk eens even naar ons kiekje van het veld met Margarieten op de volgende bladzijde! De achtergrond wordt gevormd door de altijd groene *Thuya*-haag. Men weet het dat het prachtige snijbloemen zijn en U kunt zien dat er eenige duizendtallen staan. En eischen aan de cultuur stellen zij geenszins: wij hebben ze op de klei even vroeschaduw. In den loop der jaren zijn er een aantal verscheidenheden gewonnen, die werkelijk de type in schoonheid overtreffen en „Moerheim” heeft ook een aantal novelties op de markt gebloemkorfjes, waarvan de straal wit en de buisbloempjes geel zijn. meerdere kransen van lintbloemen te bezitten. Wij hebben er een veld van gezien, schatten de hoogte der plant op ongeveer een meter en vonden haar bijzonder mooi. Wenscht U er een voor 35 c.M. wordt.

Wij mogen niet vergeten melding te maken van de uit China komende *Thalictrum dipterocarpum* met bloemstengels van min-

stens een meter lang en die voor de grootste helft vol hangen met violetkleurige bloempjes en citroengele meeldraden. De ronde bloemknopjes zijn blauw; een snijbloem bij uitnemendheid. Voor drie stuivers heeft men er een plant van die bij een goede behandeling elk jaar weer bloemstengels geeft.

En dan de Vuurwerkplant, *Dictamnus fraxinella*, die mag ook in geen tuin ontbreken. En wanneer die plant in bloei staat, of zij is beladen met bruinroode vruchten, dan behoeft men maar met een brandende lucifer bij den stengel te komen om het vuurwerk te zien. Vooral bij stil, warm weer, scheiden zij een vluchtige olie af en de lucifer doet de rest. Die oliekliertjes dienen om insecten te weren en nooit zagen wij een blaadje angevreten.

Voor groote tuinen, parken en buitenplaatsen zagen wij iets koninklijks n.l. *Gunnera manicata* met prachtig gevormde bladeren, die ruim twee meter in doorsnede zijn. Zeker bloeit deze Zuid-Amerikaansche, maar de zeer kleine bloempjes, welke in groote bloemkolven vereenigd zijn, maken niet het minste effect. Wat nog wel interessant is dat in de wortels holten voorkomen waarin eencellige wieren leven, wat ook bij Cycas-wortels voorkomt. Dat zij, wat familie betreft, zeer na verwant aan onze Fuchsia's zijn, zou men oppervlakkig beschouwd niet zeggen. Het is een moerasplant, al is zij als zoodanig niet altijd aangeplant. Staat zij droger dan moet zij in den zomer veel water hebben, in het voorjaar veel mest en in het najaar door turfstrooisel of blad gedekt worden voor den komenden winter.

* * *
Wat zouden wij nog veel kunnen vertellen van de velden met Riddersporen, van de overblijvende klaprozen, van de rozen van een gedeelte der kwekerij dat aangeduid wordt door „klein Boskoop, en beplant is met Rhododendrons, Hulsten, coniferen enz. maar ons artikel zou te lang worden en er moet wat overblijven voor haar of hem die zelf gaat kijken, iets wat wij warm aanbevelen.

De stoomtram brengt U van het station Dedemsvaart af tot de kwekerij en U is op een plek waar een eeuw geleden niets dan een groote woestij te zien was en nu een bloeiende veenkolonie is. Dit dankt men aan *Willem Jan Baron van Dedem van den Berg*, die verder uitvoering gaf aan het graven van de vaart, die zijn naam draagt en waarmede zijn schoonvader *Gerrit Willem van Marle* in Juli 1809 was begonnen.

Augustus 1916.

Overneming verboden.

EEN VREEMDE VANGST.

In een der Zwitsersche wateren werd onlangs een groote karper gevangen, die op zijn rug een volledig en in goeden staat verkeerend geraamte van een vischarend droeg. De klauwen van het vogelskelet waren zoo volkomen vergroeid in den dikken karperrug, dat ze met moeite uit het vleesch moesten worden gesneden.

Klaarblijkelijk moet de vischarend zich uit de hoogte op den aan de wateroppervlakte zwemmenden karper hebben gestort, doch deze zocht zich door snel onder te duiken aan den greep van zijn aanvaller te onttrekken. De vogel is toen mee naar de diepte gesleurd en jammerlijk verdronken, doch heeft in zijn doodsstrijd de klauwen steeds dieper in den vischrug gegraven, zoodat de overlevende karper zich nimmer weer heeft kunnen bevrijden van zijn last. De doode vischarend verteerde, de wonden van den karper genazen en de vischtorste het geraamte van zijn vijand mede op zijn verderen levensweg.

Meestal gelukt den vischarend zulk een aanval, doch hier was de karper door snelheid en kracht overwinnaar gebleven en raakte de visscher gevangen.

G.

TUSSCHEN DE BLOEMVELDEN.

OVERBLIJVENDE MARGARIETEN, CHRYSANTHEMUM MAXIMUM.

De Schepelenberg of het Huldtooneel te Noorddorp bij Beverwijk.

„WAAR zinken uwe rijkste herinneringen heen!” zuchtte de heer Helderling, toen hij het Huldtooneel bezocht, den kleinen heuvel, zoo weinig bekend, maar waaraan nochtans zulke onschatbare herinneringen verbonden zijn.

De Schepelenberg 1), in de wandeling het Huldtooneel genaamd, ligt in de banne van Heemskerk, in het gehucht Noorddorp, nabij het stedeke Beverwijk. De heuvel is van de grafelijkheid in eigendom overgegaan aan het huis Marquette te Heemskerk en na het overlijden van Jonkheer Rendorp van Marquette in 1828, overgedragen aan Adriaan Deutz van Assendelft, na wiens overlijden de heuvel is gekomen aan diens jongste dochter, echtgenoot van Jhr. Mr. D. T. Gevers van Endegeest.

Op dien heuvel werden de graven van Holland tot Heeren van Kennemerland gehuldigd. 2)

J. K. BUDDE.

TUSSCHEN DE BLOEMVELDEN.

EEN REUSACHTIGE GAZONPLANT, GUNNERA SCABRA.

Het eerste bewijs van de huldiging van een graaf, gold Albrecht in 1361.

Ook staat historisch vast, dat Jan van Brabant, tweede echtgenoot van Jacoba van Beijeren, in 1415 als zoodanig de huldiging ontving. Blijkbaar hadden daar plechtigheden van veel ouderen datum plaats. Het was nl. een heiligdom, een grafheuvel der Germanen. Negen eeuwen bleef hij ongerept.

Hoewel de plek door Ampzing en Brouërüs van Nidek bezongen werd, had echter nimmer een onderzoek plaats, totdat in 1845 de heer O. G. Helderling eene levendige beschrijving er van gaf. 3)

Bij die gelegenheid vond hij scherven, die van Germaanschen oorsprong bleken te zijn en gele steenen, zooals hij die ook in de bouwvallen van de abdij van Egmond veelvuldig had aangetroffen.

In gloedriike fantasie wijdt Hofdijk in zijne „Historische Landschappen” een artikel aan het Huldtooneel, waar hij in zijne verbeelding Brinio op het schild verheven ziet en Holland's graven in bonte mengeling bij hun huldiging als Heeren van Kennemerland ons voor oogën tooverft.

Den 5en November 1863 werd door Jhr. Mr. D. T. Gevers van Endegeest, eigenaar van den heuvel, daarop een eenvoudig, gedenkteeken opgericht, bestaande uit een drizijdige afgeknotte naald van hardsteen.

Op de voorzijde staat: „De graven van Holland werden hier naar overlevering, als Heeren van Kennemerland gehuldigd”.

Op de tweede zijde: „Wandelaar, wil dit gedenkteeken eerbiedigen”.

Op de derde: „Door Gevers van Endegeest en zijne vrouw M. J. Deutz van Assendelft, opgericht 1863”.

Naar aanleiding dier plechtigheid en na een nauwkeurig onderzoek van den bodem, verscheen van de hand van den bekwamen oudheidkenner Dr. L. J. F. Janssen, een hoogst belangrijk opstel in de Handelingen en Mededeelingen van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, waaraan ik het een en ander ontleen.

Met toestemming van Jhr. Gevers van Endegeest werd een sleuf gegraven van 3½ meter lengte en ruim een meter diep tot daar, waar zich de natuurlijke, nooit geroerde zandbodem vantoonde.

Reeds bij de eerste spade werden in den donkeren humusachtigen bovengrond, houtskolen gevonden, die op oude verbranding wezen. Wat dieper waren zij met voorwerpen en gereedschappen uit den vroegsten voortijd vermengd, als: brokstukken van zwaar geoxideerd ijzer, scherven van zeer oud aardewerk en verbrande beenderen.

Bij een onderzoek der scherven aan 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie, vond men o. a. twee kronen van menschenkiezen en een kakebeen met een voortand van een klein paard. Onder deze voorwerpen bevond zich geen enkel, dat voor later dan den Karlovingischen tijd gehouden kon worden (IXe eeuw.) Enkele voorwerpen droegen het Romeinsch, anderen het Oud-Germaansche karakter.

Onder het gevondene waren te herkennen: zestien klinkbouten, vijftien spijkers, waaronder de hoefnagel van een paard, drie fragmenten van een dolk en een fragment, dat op een deurklopper geleek.

Blijkbaar was de plek, zooals ik hierboven reeds zeide, een grafheuvel. De paardenbeenderen, zegt Dr. Janssen, wettigen het

vermoeden van verbranding van een paard, hetzij als offerande, of als medegift op den brandstapel van den overledene. De scherven moeten van huisraad afkomstig zijn, dat men bij maaltijden bij lijkverbranding gebruikte en daarna in den vuurhaard wierp.

De heuvel, 1.38 meter hoog, 27.6 meter lang en 11.04 meter breed, moet, althans tot eene hoogte van een meter, door menschenhanden zijn opgehoogd en deze gedurende negen eeuwen gewijde plek, werd later tot huldigungsplek der landsheeren gekozen. De heuvel draagt geene sporen, immer beteeld te zijn geweest.

Ik geloof niet te veel gezegd te hebben, wanneer ik beweerd, dat weinig plekjes in Nederland, — de Hunebedden uitgezonderd wellicht — uit geschiedkundig oogpunt zóo merkwaardig zijn als die kleine heuvel in de nabijheid der duinen, een afgelegen hoekje van het aan historische herinneringen zóo rijke Kennemerland: het Huldtooneel te Noorddorp.

K. L. SCHAMP.

Overneming verboden.

1) Het eerst genoemd in een handschrift van 1108 als Siepelingheberg. De naam Schepelenberg houdt vermoedelijk verband met schepenen, die daar vroeger de vierschaar spanden.

2) Het eerst vermeld door Junius in zijne Batavia in 1575.

3) Wandeling van Beverwijk naar het Huldtooneel bij Noorddorp onder Heemskerk, door O. G. Helderling, Zuid- en Noordhollandsche Volksalmanak 1845.

'T KRAAIENBOSCH.

HET zijn eigenlijk *roeken*, maar de boeren en dorpsbewoners zeggen nooit anders als kraaien, en daarom zette ik hier ook maar dien naam boven.

Al jaren en jaren ken ik het kraaienbosch, maar in den lente van dit jaar heb ik het voor den laatsten keer aanschouwd, want... de levendige, door haar doen en laten den vogelvriend steeds opnieuw bekorende roekenkolonie is in 't begin van Mei maand uitgemoord, tot de laatste en hoogste nesten uitgedelgd.

En nu staan er de forsche eiken vereenzaamd rond de boerenhoeve, het monter gedoe der vele zwartrokken zoekt men tevergeefs op de bouwgronden en de aangrenzende beekweilanden, geen tevreden „spaar-spaar-spaar” treft het oor der bezoekers, noch ook wordt des landman's ploeg in den dorpseng meer door de ijverige zwarte werkers gevolgd.

Doodsche stilte, rustig boomengewelf en beklemmend zwijgen hangt nu boven 't Kraaienbosch, waar vóórdien ontelbare vrolijke vogelgestalten met stem en beweging de blauwe voorjaarslucht vervulden en 't hart van den waarnemer verheugden met hun eeuwig wisselende, steeds nieuwe levensuitingen.

Gij, grootstadsbewoners, die telken jare in 't nabije schaduwrijke „Nol in 't Bosch” voor enkele weken vond, wat geen rumoerige Kalverstraat, Strandpromenade of Passage u schenken kan, gij, die dit vredige oord, waar u niet van vroeg tot laat de ooren worden volgeschreeuwd door trams, auto's en dergelijke stadsuitingen, rult voor asphalt, leidingdraad en kantoorbusiness — gij zult het Keijenbergsche Kraaienbosch niet meer in zijn oude gedaante aanschouwen. En ook gij, pensionnaires der vele kleinere dorpsgelegenheden, die de drukke stadsstraten verwisseldet voor onze rijke, rust schenkende Veluwebosschen, waar de goudvink u wat voorzingt en de groote wulpen van den somberen, wijden Quadenoord op stijve wicken rondkringen boven uw hoofd, fluitend hun welluidend floe-wie, dat 't klinkt over bosch en hei, waar het gemoed weldoende rust en het moede-gewerkte hoofd kalmt hervindt in de ruimte der velden — ook gij zult het derven moeten, het zorgeloze roekenbestaan in de hooge hof-eiken, dat u zoovaak tot een geestelijke verruiming was.

Want op cynische wijze heeft men de fraaie kolonie, de grootste, uren in den omtrek, met kruut en lood vernietigd, haar weggevaagd als een Vlaamsche stad aan 't front; met pijnlijke onverschilligheid hebben ruwe mannen, die een steen in de borst dragen inplaats van een hart, dat zich neigt naar het rijke natuurleven en dat klopt voor medeschepselen, een ware Spaansche executie voltrokken aan een der meest interessante ornithologische bezienswaardigheden van den Veluwzoom.

Lachend, pratend en rookend zijn ze de nederzetting genaderd, de kerels. Boven hen, in 't geboomte, waar alle horsten als zwarte klompen een gemakkelijk mikpunt boden, cirkelden de groote, als staal in de zon glimmende roeken rond, bevreesd voor dit ongewone bezoek. Ka-ka-ka-ka klinkt het zonder ophouden en plat duiken de jongen weg in de nesten op het waarschuwend geluid der ouden. Doch het helpt hen niet, want een der verstoorders begint de boomen te beklimmen en, zóo hoog gekomen,

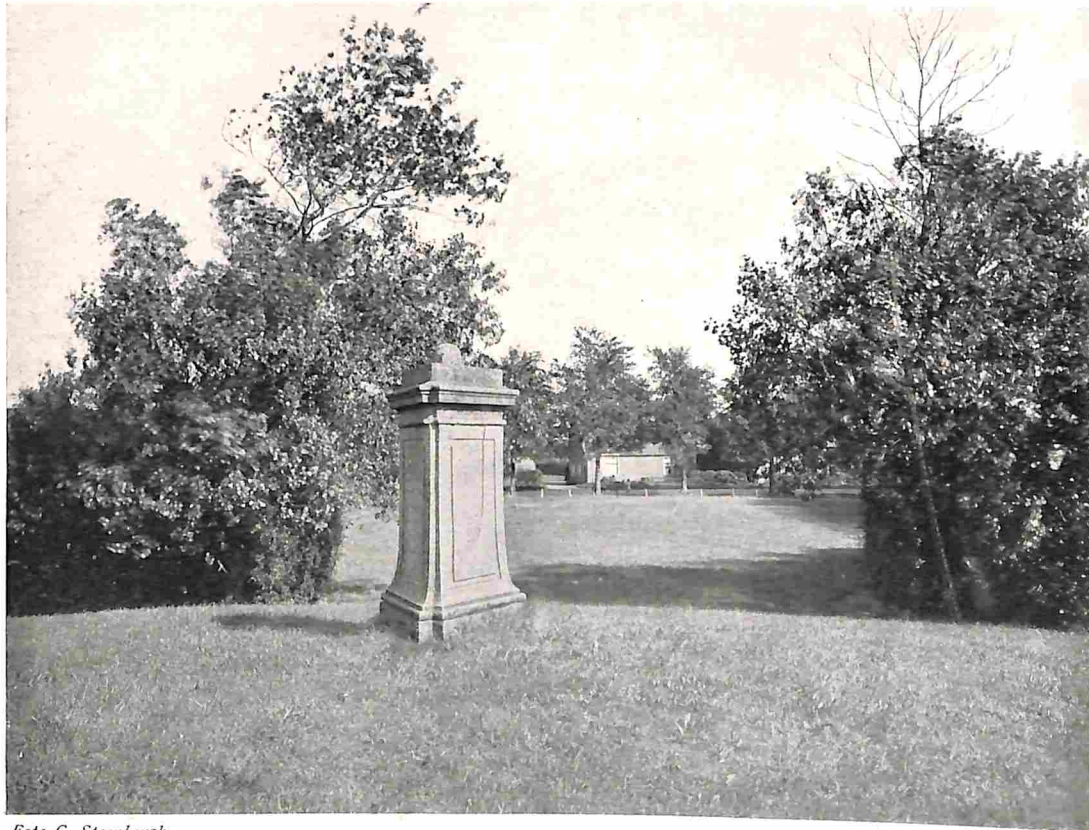

Foto C. Steenbergh.

DE SCHEPELENBERG OF HET HULDTOONEEL TE NOORDDORP
BIJ BEVERWIJK.

dat de dunne takken hem nog maar bezwaarlijk dragen kunnen, stoot hij met ruwe hand de takkenhuishoudens uiteen; ieder oogenblik ritselt het en ploft het op den harten grond. De eene jonge roek na de andere slaat dood of halfdood op den bodem, soms pullen de ingewanden uit de jonge, bestoppelde lijven, bespattend het bloed de frissche grassprietten en de blanke vogelkers-trossen, die nu te Meie alom te bloeien staan en welks reine, vredige blankheid gansch in tegenstelling is met dit weerzinwekkende tooneel. . . .

De eene boom na de andere wordt beklommen, de geheele kolonie is in oproer. Luid en angstig roepen de ouden, bang piepen de jonge dieren in de heftig heen en weer geschudde nesten, ruw en opgewonden schreeuwen de mannen hunne raadgevingen, om ook de allerhoogste horsten te bereiken, de grond is alom bezaaid met nesttakken en -materiaal, besmeurd met bloed en eierstruif, veeren en dons fladderend rond, afgerukte bladeren liggen rondgestrooid op deze plaats des onheils.

Het is, als kan de zon het niet aanzien; zij steekt het blonde hoofd achter de wolken en maakt zich niet meer bemerkbaar.

Maar het aandoenlijkst is de bezorgdheid der oude vogels te aanschouwen. Hoog over de kronen der eiken zwieren ze al maar rond, vertwijfeld schreeuwend en spiedend met hunne scherpe oogen naar hun doode en halfdoodde broedsel en naar de lieden, die op vilders- en slachterswijze den gouden lentedag ontwijden door dezen gruwelijken, laffen massamoord op 't weerloos gedierte.

In vroeger dagen broedden de roeken bij elk kasteel en men liet ze hun gang gaan, gevoelend, dat zij behoorden bij het landschap, gelijk men de reigerkolonies voor de valkenjacht beschermde waar men kon. Doch tegenwoordig loopt men te-hoop en vernietigt het gevogelte waar men kan en laat de niet gevonden halfwas-broedsels verrotten als een stinkend aas voor kevers en maden om later, als de boer tracteert op bier en sigaren, zich nog aan te stellen, als ware er een edele daad verricht, waarop men zich beroemen kan.

En waarom dit ellendige werk? Hoe is het te vergoelijken?

Is de last, dien de boer van de vogels ondervindt, inderdaad zoo groot, dat er een dergelijke onwaardige terechtstelling door wordt gerechtvaardigd? Was het nu wel heusch zoo erg, dat men — om een veelgeliefde uitdrukking te gebruiken — slechts met een parapluie gewapend, onder de nesten door kon gaan, teneinde geen souvenir op jas of japon mee te krijgen?

En . . . geniet men geen onwaardeerbaar nut van deze vogels op akkers en weigrond? Daaraan denkt de landman niet, die, vergrootend de kleine onaangenaamheden, het utiliteitsbegrip onachtzaam terzijde stelt en onverschillig de kolonie, welke in de hoeve-eiken zijner voorvaderen sinds menschenheugenis een kommerfrij bestaan leidde, te vuur en te zwaard gaat verdelen.

Zoo zullen dit seizoen de boomen zoo leeg zijn als een bedelaarshand en volgende jaren eveneens, want wanneer enkele paren wederom den euvelen moed hebben, de aloude nestplaats te betrekken, zullen zij ongetwijfeld weer hetzelfde lot ondergaan, tot hun de vreugde voorgoed is vergald en zij gastvrijer regionen gevonden hebben.

Doch hier aan de beek is het bloeiend leven verstorven, hoe mooi de wiewaal ook fluiten moge in het geboomte en hoe aantrekkelijk der waterhoentjes faits-et-gestes ons ook dunken te wezen.

Want de vogelvriend, die er 't levendige, steeds montere roeken-bosch gekend heeft, beseft, wat hij heeft verloren hier op den Keijenberg. Wanneer hij dan in stille uren zijn gedachten doet terugkeeren over den levensweg, om al het mooie en gedenkenswaardige te zamelen, dat aan het pad gestaan heeft, en zij met volle handen wederkeeren, dan blijft er één onherstelbaar verlies te betreuren en dat is de aanblik der steeds zoo welgemoede, aardige, zwartgerokte bewoners van het Kraaienbosch, door ruwe menschenwillekeur verdreven uit de landen aan de beek.

A. B. WIGMAN.

DE BERCKT TE BAARLO.

DE Berckt of de Birckt onder Baarlo, waartoe een fraaie breede boomenlaan van den grooten weg naar Venlo toegang geeft, is een nieuw kasteel in den trant van een Itali-

'T KRAAIENBOSCH. JONGE ROEK.

aansche villa, door den bezitter baron de Scherpenzeel-Heusch, omstreeks 1830—50 gebouwd op de plaats waar zich vroeger het oude kasteel verhiel.

Dit was een oud en zeer fraai gebouw, oorspronkelijk vierkant met een toren op iederen hoek, later vergroot en met een vijftien toren vermeerderd, waaraan Willem Frederik baron d'Olne naar de zijde van de Maas een groote zaal toevoegde. Het kasteel had twee voorplaatsen met prachtige groote nevengebouwen, met de stallen, koetshuizen, schuren enz. omsloten, aan de uiteinden met twee kleine torens versierd. Door een muur waren de bijgebouwen der eerste en tweede voorplaats verbonden. Een dier bijgebouwen, thans ingericht tot woning van den rector en den portier des kloosters, dat er thans is gevestigd, geeft de voorplaat en de afbeelding op de volgende blz. te aanschouwen, niet het klooster zelf, het gebouw door baron de Scherpenzeel-Heusch opgericht, en dat geen bouwkundige waarde heeft.

Het geheel met tuin en voortuin en het grootste deel der bijbehorende weiden, was met breede grachten omgeven. Van al dat schoons rest niets meer. Men vindt in deel XXXIII der Publications du Limbourg eene goede afbeelding ervan, die hieronder is weergegeven.

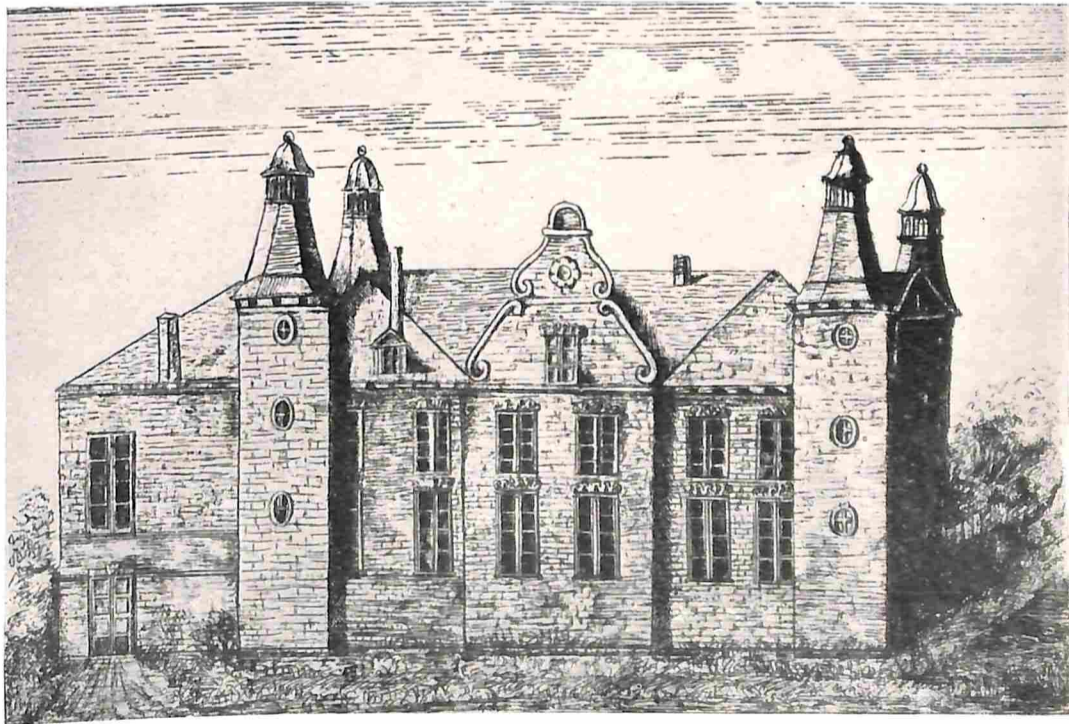
In 1286 komt reeds een Godfried zoon van Godfried en een ridder van Berck Godfried genaamd Berck voor, dien Reinald graaf van Gelder in 1279 tot erfelijk kastelein van Kessel benoemde. Dit Berck is wel de Berck, of de Birckt.

In 1326 komt reeds de familie van Eyll als bezitster van dit Geldersch leen voor tot omstreeks 1554, toen het in 't bezit der aanverwante familie van Crieckenbeeck, genaamd van Baarle, kwam, daarna van de familie van Hardenraet 1594 tot omstreeks 1600, van Rhoe van Obsinnich en d'Olne ± 1707, van den baron de Scherpenzeel-Heusch (na 1830) en van den graaf d'Alcantara zijn schoonzoon 1), alle adellijke families, eindelijk van de Maastrichtse familie Coenegracht, die het in of omstreeks 1901 verkocht aan uit Frankrijk gewekene Carmelitessen, uit een klooster waarin eens een dochter van Lodewijk XV den sluier aannam, van welke er nog gedachtenissen bewaard worden.

Van krijgsgebeurtenissen weet ik niets, maar toch hebben de bewoners van de Berckt het treurig gevolg van wapengeweld ondervonden. Ziehier hoe dit door den vader van het slachtoffer, den eersten heer van de Berckt uit het geslacht van Hardenraet, n.l. Godfried, uit het Gulikkerland afkomstig, werd opgeteekend in het familie-memoriaal. Wij zullen het in de naïeve taal zelve mededeelen, waarin 't geschreven is:

„Anno 1626 den 3 Oct. is mijnen alderbesten soon Herman Georgii van Hardenraet des morgens omtrent den 6 uren van zijnen vijant een kleyn stuckken van sijnen nase afgeschoten en door zijnen arm geschoten und oock doorstoken ende den gantsche rugstranck ontwe (*in tweeën*) geschoten dem ihm den dood andede en in 't vallen van den perde zijnen arm in stucken gevallen en doen is hij in 't veld blijven leggen bis (*tot*) namiddag ten 2 uren, en doen is hij gebracht worden op dat huys

1) Stephanus d'Alcantara, geb. te Gend, getr. met Leopoldine de Scherpenzeel-Heusch.

DE BERCKT TE BAARLO. HET VOORMALIG KASTEEL DE BERCKT.

to Humpel by Calcar ende wel gebiecht zijnde zijn ziele in de handt Godes bevolen hebbende is ten 7 uren gestorven und des sondaghs namiddach ten 7 uren in die kerck tot Humpel is begraven, hebbe ich doen 14 daghe hem laeten soecken, ende 14 daghe begraven zijnde heb ich mijnen zoon weder doen uytgraven ende laten halen en den 21 Octobre desselve yairs hiert tot Baerlo in de kerke doen begraven. Godt wil die ziele genedich zijn."

Wie den armen jongen zoo wreed toetakelde en waarom is onbekend.

Een mooi schilderstuk 1) stelt hem voor in volle wapenrusting geknield voor een altaar met kruis: van weerszijden zijn de acht vaderlijke en acht moederlijke wapenkwartieren aangebracht. De jonge ridder heeft een lief goedig gezicht, zoodat men zou zeggen, dat hij nooit iemand heeft leed gedaan. En dat stuk werd teruggevonden een paar jaar geleden als een plank gespijkerd tegen een kapelletje op den weg en is door den Z. Eerw. Heer Hustinx, oudleeraar van het college te Roermond, met piëteit gerestaureerd.

Op politiek gebied heeft dit kasteel in Limburg ook al een rol gespeeld, althans een der bewoners, die van daaruit 't Noorden van Limburg ging bewerken om zich van den Duitschen bond niet te laten scheiden; dat deed in 1865—1866 Jean Louis Th. A. Liboire baron van Scherpenzeel—Heusch, ridder in de Leopoldsorde en n. b. oud-officier van het Nederlandsche leger, lid van het parlement van den Duitschen Bond te Frankfort voor Limburg (met den heer Schoenmaker). Met volle recht zei dan ook de commissaris des Konings in Limburg, van der Does de Willebois, bij een bezoek aan Baarlo tegen hem: zoo Duitsch-bondieder (Duitsche bondsman).

Het laatste wat ik van de Berckt weet is, dat er, even als in Indië, ook stille krachten aan 't werk zijn geweest, althans dat het volksgeloof dit vermeldt. Er zou namelijk een vijftig of veertig, misschien wel dertig, jaar geleden in de nabijheid van het kasteel door onzichtbare handen op de voorbijgangers met steenen zijn geworpen, en te vergeefs zouden, nadat dit een tijd geduurd had, mannen zich verdekt opgesteld hebben om de daders te ontdekken.

Misschien was het de geest van den ouden Duitschen bond die kwam spoken.

Overneming verboden.

A. J. A. FLAMENT.

1) Waarschijnlijk door de familie bij het graf in de kerk te Baarlo geplaatst.

DE KIPPENZAAK VAN RUST & Co.

Ik had nog nooit zoo'n raren vent gezien als Rust. We woonden al een goede zeven maanden samen op een achterkamer, drie hoog met een eentonig uitzicht op roode, blauwe en rood en met blauwe daken.

Het toeval heeft gewild, dat Rust zoo heette, want hij had rust noch duur en was altijd in de weer. Zei je wat dan had hij dadelijk eene heele theorie en eindigde altijd in de meest fantastische overdrevenheden.

We leefden kalm; dat moest wel; onze verdiensten waren daarvoor.

Rust was niet tevreden en wilde sinds eenigen tijd meer ver-

dienen, (ja zelfs rijk worden en putte zijn brein uit met plannen, die even onuitvoerbaar bleken als het dempen van den Atlantischen Oceaan.

„En toch worden we rijk, Beek” eindigde hij altijd, als ik hem het onmogelijke van een of ander plan onder het oog had gebracht. „Er zit maar een kleine fout in mijn redeneering; den volgenden keer is er geen.”

En dan ging hij eten en bestelde een heelen biefstuk inplaats van een halven en wilde zelfs een glas bier drinken, als ik hem er niet van terug hield om op die manier ons „bedrijfskapitaal” op te maken.

Want we hadden een bedrijfskapitaal! Niet veel; maar het was er. Dit hadden we overgespaard en toen ons kapitaal met drie cijfers werd geschreven had Rust geroepen:

„We zijn binnen; het is immers maar de truc om het eerste miljoen te krijgen!”

Sinds eenige weken hielden we op een klein balkon kippen. Deze hadden we goedkoop kunnen krijgen uit den verkoop van den boedel van onze buurman. Ze legden goed en de eieren aten we op of verkochten we aan kennissen.

De eerste dag, dat we de kippen hadden, bracht natuurlijk weer een enorm ommekeer in Rust teweeg, zooals hij nu eenmaal voor elke nieuwe zaak zich interesseerde en plotseling ook daarvan uitstekend op de hoogte bleek te zijn.

„Je moet ze rustig laten leggen”, beweerde hij; maar wie hing altijd door de deur van het hok te kijken of hij soms een kip een ei kon zien leggen? Dat zou hij zoo interessant vinden!

Op een goeden dag kwam hij opgetogen thuis, zwaaiende met armen en beenen. Ik dacht natuurlijk, dat „het eerste miljoen” er voor den zooveelsten keer was. Hij had echter vijftientig gulden per maand opslag gekregen op de zaak en was chef geworden van de technische afdeling.

Daar opeens kreeg ik bericht, dat ik was overgeplaatst naar een klein dorpje in Overijssel, waar nieuwe werken aan een spoorlijn zouden worden uitgevoerd. Natuurlijk was het de schuld van mijne betrekking, die niet deugde, beweerde Rust.

„Jij wordt nooit iets met zoo'n betrekking”.

Den eersten van de volgende maand scheidden we. De laatste dagen hadden we nog veel afgepraat; een plan om ons bedrijfskapitaal te steken in een uitvinding van een nieuw soort kurken-trekker had ik hem weer uit het hoofd gepraat; toen zeide hij:

„In elk geval houd ik het bedrijfskapitaal en zal er mee zien te werken”.

* * *

Lang hoorde ik niets van hem; Zijne afspraak om geregeld te schrijven hield hij niet. Eens stuurde hij me tien eieren; dat was een week na mijn vertrek, daarna niets meer.

Na twee maanden schreef ik hem; maar hoorde lang niets.

Toen kwam ineens een telegram: Ik kom morgen, Rust.

En werkelijk, hij kwam.

„We zijn er. Feliciteer mij en jezelf”.

„Hoe dan, vertel eens wat”.

„Nee, nee, dat kan nog niet; ik wil besliste zekerheid” zei hij.

„Waarom kom je dan hier?”, kon ik niet nalaten te vragen.

„Ik moet geld van je hebben;

ik heb een goede twee honderd gulden overgespaard en die in de onderneming gestoken. Ik reken bij jou op hetzelfde.

Mijne opmerking, dat ik dan toch wel iets weten mocht, nam hij volkomen onverschillig op. Ik geloof zelfs, dat hij haar niet eens hoorde.

Ik gaf mijn overgespaarde duiten, en hij vertrok, na mij uitdrukkelijk gevraagd te hebben of ik hem goedkoop aan goede eieren kon helpen.

„Ben je soms een advocaat-fabriek begonnen?” vroeg ik hem.

„Och, schei uit met je advocaat; wees nu niet flauw en help me aan eieren”.

Ik beloofde een poging in het werk te stellen; daarop ging hij voor zijn doen kalm weg.

Toen de trein het perron afreed, gilte hij nog:

„Denk aan de eieren; niet duurder dan zes vijftientig de honderd”.

Peinzend ging ik naar huis, ik kon er echter niet achter komen, wat hij nu weer voor had en stuurde hem, voorzichtig verpakt, twintig eieren.

Daarop kwam onmiddellijk een brief om veel meer eieren te sturen. Nu zond ik geregeld groote voorraden eieren. Mijn opmerking, dat ik die eieren allemaal maar betaalde en van hem niets merkte, werd beantwoord met: „Die eieren is jouw aandeel;

Foto Aug. F. W. Vogt.

DE BERCKT TE BAARLO.

HET OUDSTE GEDEELTE, VOORMALIG NEVENGEBOUW VAN HET KASTEEL, THANS INGERICHT TOT RECTORAAT EN WONING VAN DEN PORTIER.

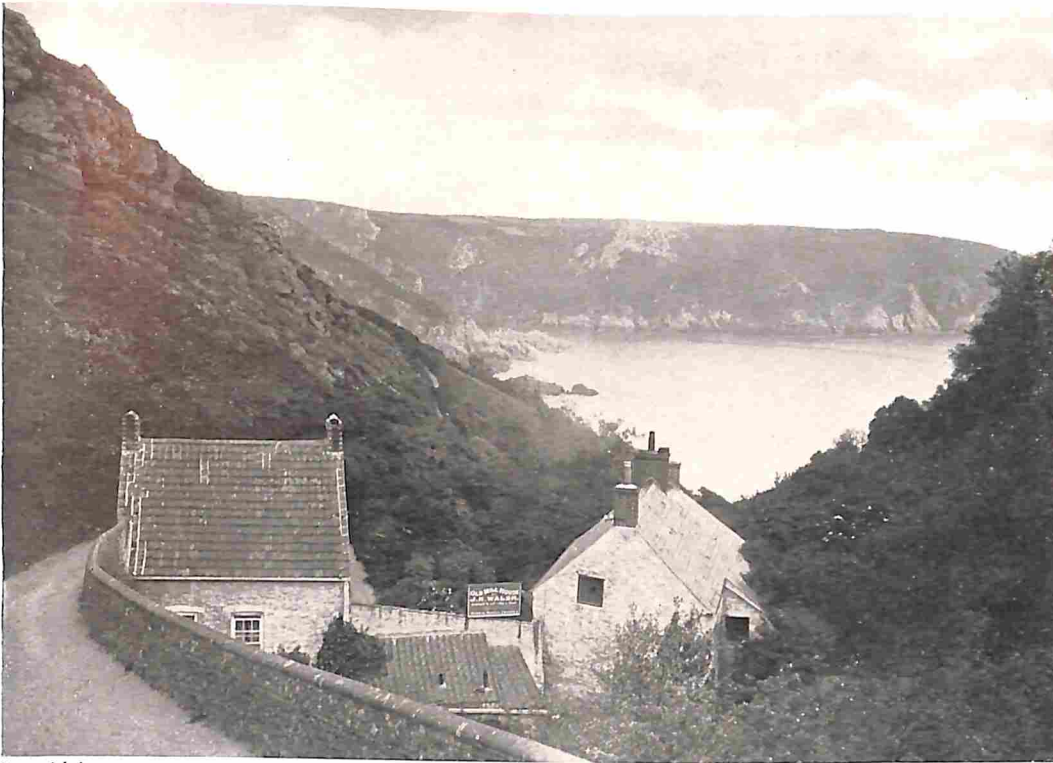

Foto Adriaansz.

DE KANAAL EILANDEN. GUERNESY. BIJ DE MOULIN HUET BAAI.

ik heb de machine gekocht en betaald en dat is nog veel meer."

Toen kwam er bericht, dat hij voorshands geen eieren meer noodig had. Dat was maar goed ook, want op het dorp stegen de eieren enorm in prijs, ja, ik moest soms naar naburige plaatsen om voldoende voorraad te kunnen krijgen.

Ik hoorde daarna in lang niets en werd onrustig. Ik schreef een brief en kreeg tot antwoord:

„Houd je mond, stoor me niet, Rust" gekrabbeld op eene briefkaart.

Den volgenden ochtend vond 'k een brief van hem met verontschuldigen over zijn kortaf-zijn; maar „hij had er in vijf dagen een uitgekregen" en „was bezig hem te acclimatiseeren, wat heel voorzichtig moest geschieden om hem niet te doen kou-vatten, juist toen mijn brief kwam".

Hij had hem gelezen, denkende, dat er iets bijzonders in stond doch zag alleen, dat ik bang was voor mijn geld; „ondertusschen was hij te koud geworden en niet meer te redden".

Ik begreep er niets van.

Van kennissen hoorde ik, dat hij niet meer op de zaak was en verhuisd naar buiten de stad en in zijn tuin een groote schuur had laten bouwen, waar voortdurend gestookt scheen te worden, zelfs midden in den zomer. Verder had hij in den tuin een plek, waar hij telkens iets, in een krant gewikkeld, onder den grond stopte en die hij het kerkhof noemde.

Ik meende mijn geld verloren te hebben en dacht Rust al in een gekkenhuis.

Daar komt opeens een briefje van hem met het verzoek een dezer dagen bij hem te komen, teneinde den uitslag van zijne proefnemingen — ze duurde nu ruim twee jaren — te kunnen waarnemen.

Je begrijpt hoe nieuwsgierig ik was.

„Ga zitten", zei hij, toen ik bij hem aankwam en direct met de deur in huis naar zijne uitvinding vroeg, „en wacht af, dan zal ik je je alles vertellen".

„Goed, maar vlug dan".

„Welnu," zei hij en hij zette een gezicht van hou-je-vast, want daar komt het.

„Ik heb van een kip een zoogdier gemaakt!"

Later vertelde hij me, dat ik even verwonderd had gekeken met heel groote oogen, toen meewarig, en daarna in lachen was uitgebarsten.

„Van een kip een zoogdier? Ha, ha, ha. Een zoogdier, en wie zuigt en wat zuigen ze?"

„Nu ja, zoo is het ook niet precies, eigenlijk geen zoogdier, maar ik heb nu een kippenras, dat levende jongen ter wereld brengt".

Toen bracht hij me in den tuin naar een schuur, waar het snikkend warm was, wat me een „ben je gek, vent" kostte, toen ik voorstelde de deur open te laten. Langs de wanden waren hokken met gaas er voor, waar kippen in zaten.

„Kijk nu" vertelde hij, „hier zie je kippen zitten, sommige met een kuiken, dat is vanmorgen „gelegd", andere alleen.

Let nu eens op, hier zit een kip alleen: morgen, misschien straks al, heeft hij een kuiken bij zich. Dat heeft hij dan gelegd!"

Waarachtig, na een paar uur liep er een kuikentje bij, terwijl ik toch zeker meende te weten dat er niemand bij kon zijn geweest.

Er was maar ééne deur in de schuur en die kon ik zien vanuit de achterkamer, waar we hadden zitten koffiedrinken.

Toen dit onverklaarbare feit afdoende was geconstateerd, nam Rust me mede naar zijn werkkamer, plantte me in een stoel en ging, heen en weer loopende, mij zijne bevindingen vertellen.

„Toen je weg was gegaan, nu voor twee jaar, verveelde ik mij enorm en ging voor mijn plezier een van onze kippen te broeden zetten op twaalf eieren. Dat gaf wat te doen; maar het duurde me al gauw te lang en ik piekerde of het niet vlugger kon gebeuren.

Na veel geredeneer kwam ik tot de volgende conclusie. Eieren, die je uitbroeit in een machine, worden op een temperatuur gebracht van 39 C. en wel gedurende 20 dagen. De hoeveelheid toegevoegde warmte is dan voldoende om het ei te doen veranderen in een kuiken. Hier-voor is dus noodig eene bepaalde hoeveelheid calorïen — dat zijn warmte-eenheden. Nu is mijne redeneering een-

voudig deze. Die hoeveelheid calorïen voeg ik in een veel korteren tijd toe en dezelfde arbeid wordt verricht!"

Ik begreep er nog niet veel van, maar hij ging door:

„Nu moet je niet ineens de eieren in een temperatuur van 100 C. brengen. Neen man, dat waren nu de proefnemingen: langzaam aan beginnen en steeds hooger. In den beginne mislukte het telkens en kreeg ik hard gekookte eieren inplaats van kuikens".

Ik kon niet nalaten te lachen.

„Maar och; je moet de handigheid hebben en het geluk; toen ik een goede duizend eieren verknoeid had (mijn bedrijfskapitaal, dacht ik) was ik er.

Ik kon toen in vijf à zes dagen een ei uitbroeien. Van toen af zat ik dag en nacht tusschen de kuikens, doode en levende, want ze stierven als ratten. De overgang was zeker te groot. Ik kocht warme stoven en een grootere kachel met warmwatergeleiding. Dat hielp; er gingen er veel minder dood.

En na een tijdje had ik ze gewend aan de buitenlucht, door ze elken dag in een minder hoog verwarmde stoof over te brengen.

„En wat wil je nu met die uitvinding? Je kunt toch de wereld niet vergeven met kippen?"

„We moeten de markt ook niet overvoeren", antwoordde hij.

„We gaan nu een fabriek oprichten. Iedereen gaat kip eten, koeien zijn afgedaan; dat is voor de rijkelui; het volk eet kip; versche kip, kip in blik, kip in gelei. 't Wordt een reuzenonderneming. In den tuin van de fabriek produceeren we net zooveel kippen als er vraag naar is. Wat kosten ons die kippen? niets! Een beetje voer en wat brandstof".

Hij werd enthousiast, gooide bijna een inktkoker om. Ik zat van verwondering te suffen en bedacht me ineens:

Foto Adriaansz.

DE KANAAL EILANDEN. GUERNESY. DE SAINTS BAAI.

„Maar je had het toch over een kip die zoogdier was”.
„O ja”, zei hij achteloos „dat broeien werd me te lastig op den duur. Daar moest wat op verzonnen worden. Van die in vijf dagen uitgebroeide kippen nam ik de eieren en deed daar weer hetzelfde mee. Die kon ik na eenige moeite in éenen dag uitkrijgen. Ook nog te lastig; ik ging dus verder met de eieren van dit nieuwe ras”.

Alsof het de gewoonste zaak was, ging hij verder:
„Na een jaar had ik een ras, waar de eieren van uitkwamen een paar uur nadat ze gelegd waren. Maar de kippen moeten goed warm zitten”.

„t Is probeeren”, vervolgde hij, „ik ging steeds verder en nu zijn de eieren al uitgebroeid voor ze zijn gelegd”.

Hij gaf me een harden slag op mijn schouder.
„En nu gaan we de fabriek oprichten.
Levende kippen tien cent!
Kip in gelei vijftien cent!”

R. v. L.

DE KANAALILEILANDEN.

(Slot).

OP Jersey volgt in grootte en belangrijkheid Guernesey, of Guersey, zooals de Engelschen schrijven. De kusten van dit driehoekige eiland, vooral de zuidelijke, die gevormd wordt door een onafgebroken keten van rotsen, overtreffen die van Jersey nog in schoonheid. Prachtig is vooral de Moulin Huet baai in het zuidoosten van het eiland, en de Saints-Bay, iets ten westen ervan. Het binnenland is minder aantrekkelijk dan dat van Jersey: de boomen ontbreken er bijkans geheel.

Hoofdstad van Guernesey is St. Pierre-Port (St. Peter Port), een stad van ongeveer 20.000 inwoners, welks St. Peter kerk, uit de 14de eeuw dagteekenende, vooral vermelding verdient. In het zuiden van de stad bevindt zich Hauteville House, dat Victor Hugo tijdens zijn ballingschap, van 1855 tot 1870, bewoonde; nog een andere plaats op dit eiland roept herinneringen op aan den grooten Franschen schrijver: op een rots op de zuidwestelijke punt van Guernesey staat een oud wachthuis, dat naar gezegd wordt het „maison hantée” is uit Hugo's „Travailleurs de la Mer”.

Een klein uur wandelen ten noorden van St. Pierre-Port ligt de tweede stad van het eiland, St. Sampson.

Sercq of Sark, het kleinste der vier Kanaaleilanden, ligt in de nabijheid van Guernesey; na een uur varen komt men in de nabijheid van de buiten de rotsen aan de oostkust uitgebouwde ondiepe Creux-haven waar men door roeiboortjes aan land wordt gezet. Zeer merkwaardig is de wijze waarop men het binnenste van het eiland bereikt, n.l. door een tunnel. Hoogst indrukwekkend zijn ook op dat kleine, slechts een vijfhonderdtal bewoners tellende eiland de rotsformaties en de grotten, die eertijds smokkelaars een kostelijke schuilplaats hebben geboden.

Aurigny of Auregny, door de Engelschen Alderney genoemd, is het noordelijkst gelegen en het dichtst bij de Normandische kust. De ruim tweeduizend bewoners zijn voor het meerendeel Engelschen. Ook hier, tenminste aan de zuid- en westkust woeste klippen, die zich vaak loodrecht verheffen uit de wateren der zee, welke schuimend breken tegen de granietrotsen.

Aurigny heeft strategische beteekenis en wordt door verscheidene forten en batterijen verdedigd. En — al de Kanaaleilanden zijn door den rotsachtigen bodem gevaarlijk te benaderen voor elk die in dit vaarwater niet uitermate goed bekend is; de natuur heeft er schitterende havens gewrocht maar men moet ze weten te vinden.

In deze droeve tijden vormen de Kanaaleilanden de basis voor voor een deel der Engelsche Kanaalvloot; in tijden van vrede bieden zij toeristen een bron van genot.

Mogen onze lezers zich deze regelen herinneren, als Europa bevrijd is van den oorlogsgruwel en de gelegenheid weder openstaat ons oude werelddeel in al zijn heerlijkheid te aanschouwen.

Foto Adriaansz.

DE KANAALILEILANDEN.
GUERNESY. BIJ DE MOULIN HUET-BAAI.

HET GOUDEN HORLOGE.

T WAS een gewichtige dag geweest, toen-ie z'n gouden klokje gekregen had....

Hannes had het er nog dikwijls over; 't was nu toch al haast twee jaar geleden. — 't Was ook maar geen kleinigheid — veertig jaar in één betrekking.... veertig jaar....

Als Hannes dàarover begon, dan zat hij op zijn stokpaardje. Hij had ook al heel wat meegemaakt in de zaak — den wijnhandel, waar hij pakhuisnecht was — hij had de ouwe heer nog gekend, de vader van meneer-zelf, de grootvader van de jonge meneer, vertelde hij niet zonder trots, wanneer hij het over zijn veertigjarige loopbaan had.

Vèr had de arme stakkerd — een toonbeeld van plichtsbetrachting — het niet gebracht. Van flesschenspoeler had hij het tot pakhuisnecht gebracht en verder zou hij het ook wel niet brengen.... Maar.... hij had al heel wat meegemaakt en hij had een prachtig gouden klokje, dat meneer-zelf hem overhandigd had, meneer-zelf....

God, God, wat was-ie toen aangedaan geweest.... „Voor veertigjarig trouw dienstbetoon”, stond er in gegraveerd en zijn naam

en de datum.... en dat was nog niet alles.... hij had ook nog een enveloppe gekregen met vijf en twintig gulden er in.... dat was maar geen kleinigheid.... vijf en twintig gulden.... daar moest -ie bijna twee weken voor werken. Hij had nu veertien gulden. Over een paar jaar kreeg-ie pensioen. Dan kon-ie stil gaan leven — net 'n rijke meneer. Maar.... voorloopig wilde hij er toch nog maar niet aan denken.... Veertien gulden loon dat gaf zeven gulden pensioen,nee—hij zou 't nog wel eenige jaartjes uithouden.

Als-ie nou ook wat had kunnen sparen...., maar jawel, spaar maar van acht tot twaalf gulden loon, nu tot veertien opgeklimmen en dan als je met ziektes te kampen had gehad, zooals hij. Van de zeven kinderen had hij één over, de jongste....

Katrien was z'n oogappel. Ze was zelf al getrouwd en had een lekkeren jongen van vijf jaar. Als Hannes dàarover begon.... over z'n kleinzoon.... 'n engel van 'n jongen, jammer, dat-ie niet sterk was.

Katrien was ook niet sterk.... daarvan had-ie 't zeker — en och.... ze kon hem toch ook 't noodige niet geven. Piet — zijn schoonzoon — was maar los werkman. Dikwijls had hij geen werk. Dan sprong hij — Hannes — wel eens bij; och ja, 't was je kind, en al was 't alleen maar om kleine Hannes, z'n naamgenoot... jammer maar, dat-ie niet veel had om 'm te geven. Eén ding was zeker — als -ie 's een ooggie kwam toe te doen, dan was 't klokkie voor kleine Han-

nes.... 't klokkie van meneer....

Een enkel maal mocht hij het bekijken.... maar — in opa's hand. En heel even hield die het dan aan zijn oortje.

'n Fijn klokkie hè jongen!.... Meneer-zelf heb 't opa gegeven. Het kleine bleeke ventje lachte dan, zich meneer-zelf als iets heel verhevens voorstellend en keek met zijn groote bruine kijkers naar 't vestzakje van opa, waarin 't mooie klokkie verdwenen was. De ketting — een grove nikkelen ketting — vond hij ook wel mooi, maar toch lang niet zoo mooi als 't klokkie.

't Ging den laatsten tijd weer niet goed met kleinen Hannes, 't was maar hoesten en hoesten.... „Versterkende middelen” had de dokter gezegd. Versterkende middelen...., hoe moesten ze er aan komen. Piet had nu alweer drie weken niet gewerkt. Dat zette je toch 'n end achteruit! Hij — Hannes — was nog iedere week bijgesprongen.... maar wat gaf't.... een druppel op 'n gloeiende plaat.... Daar hadden ze geen versterkende middelen voor kunnen koopen. Als Piet nou tenminste maar werkte, al was 't niet veel wat-ie verdiende.... Ja, soms had-ie niet te klagen, dan had -ie weken van twintig gulden.... maar dan ook soms weer een paar weken geen werk.... Dan was hij toch altijd nog beter af geweest.... hij had tenminste altijd vast loon gehad en dan veertig jaar in één betrekking.... nooit 'n dag verzuimd; alleen toen Katrien getrouwd was of als er 's

een kind van 'm gestorven was . . . nou ja, voor 'n begrafenis of 'n bruiloft kreeg je altijd vrij . . . ging niet van je loon af . . .

Die kleine Hannes was toch weer niks goed, weet-je wat-ie 's most, hij most 's na buite, ja, dat zou 'm goed doen . . . Maar waar zou-ie na toe moeten? Ja . . . in Hilversum, daar woonde een nicht van Trui — Hannes' vrouw — als die de jongen 's 'n paar weken nam . . . Ja, maar dan moest Katrien mee . . . 't kind zou alleen niet willen en . . . daar was geld voor nodig. Stijntje kon ook 't hare wel an met vier kinderen . . .

Nou ja, 't zou het vele niet zijn . . . als ze Katrien en 't kind nou 's nam voor vijf gulden in de week — dat mocht ze toch wel hebben . . . en dan vier weken — vier . . . maal . . . vijf . . . twintig gulden!

Hannes schrok bijna. Een heele som, twintig gulden en toch . . . als-ie die nou 's bij mekaar kon scharrelen . . .

Hij zou er nog maar tegen niemand wat van zeggen — eerst praktkizeeren, misschien . . . misschien . . . was er een kans . . .

Dien Zaterdagmiddag ging Hannes direct van zijn werk even bij Katrien aanloopen, even hooren hoe het met den jongen ging.

„Kijk 's, daar is opa,” zei Katrien.

Ze had hem al zien aankomen. De kleine Hannes richtte zich op in zijn bedje, dat voor het raam stond, doch zag opa niet meer. Daar hoorde ze hem al de trap opstompelen.

Hijgend kwam de oude nu het kamertje binnen. 't Was een heele hijsch, zoo'n drie trappen.

„Opa, opa . . .” riep het zieke ventje hem dadelijk toe.

„Dag Hanneman, dag manneke, krijgt opa geen zoentje?”

Hij boog zich over het kind.

Vragend keek hij daarna zijn dochter aan.

„Nog 't zelfde, zegt de dokter . . . veel melk en . . .”

Ze ging niet verder; het scheen, dat de dokter nog iets gezegd had, dat ze echter liever verzweg,

„Piet er nog niet . . .?”

„Nee . . . die is weer de heele dag op stap voor werk en nog aldeur voor niks . . .”

Hannes zei niet veel. Voorzichtig haalde hij uit zijn jaszak een zakje te voorschijn en legde het op tafel. Kleine Hannes zat er met groote oogen naar te kijken.

„Gut vader . . . mot je nou weer kosten maken . . .”

Katrien had het zakje opgenomen; er zaten twee eieren in.

„Mag je opa wel bedanken, Hannessie, kijk 's, twee lekkere eitjes, moeder zal er strakkies een voor je koke . . .”

Het kind lachte tegen zijn grootvader; hij sprak nooit veel, de kleine.

Nu hoorden ze gestommel op de trap. Piet kwam naar binnen. Katrien zag direct, dat het weer mis was. Veel werd er niet over gesproken. Het ging nu al drie weken zoo. En toch iederen dag hadden ze weer opnieuw hoop . . .

— Nou 'k ga,” — opa was opgestaan — „dag jongen, hou je maar goed hoor . . .”

Katrien ging even met haar vader mee in 't gangetje.

„Atjuussies vader, nog wel bedankt hoor.”

„Katrien . . .”

Hannes stopte haar iets in de hand . . . een gulden . . .

„O vader . . . 't is te veel, u doet al zoo-veel voor ons”, de tranen stonden haar in de oogen.

„Och kom, 'k wou maar dâ'k wat voor de jongen doen kon . . .”

„Ja, als-ie maar gezond was, dan kon ik tenminste uit werken gaan, maar 'k kan 'n ziek kind toch niet alleen laten . . .”

„Maar wat zegt de dokter nou eigenlijk van 'm . . .?”

„Hij zegt . . . er is nog geen vooruitgang . . . enne . . . weet-u vader wat-ie zei . . . de jonge most 's na buite . . . daar zou-ie van opknappe . . .”

„Na buite . . .!” Even warmde het in Hannes; de dokter had gezegd, wat hij gedacht had.

„Nou meid, hou je maar goed, 'k kom nog wel 's gauw . . .”

„Dag vader, nog wel bedankt, voorzichtig op de trap, de complimente an moeder . . .”, riep ze hem nog na.

Foto Adriaansz

DE KANAALILEILANDEN. DE WESTKUST VAN AURIGNY (ALDERNEY).

Den heelen weg naar huis bleef Hannes er over mijmeren. De jongen moest naar buiten . . . naar buiten, moest-ie . . . de dokter had 't gezegd, maar hij — Hannes — had 't al gedacht voor de dokter wat gezegd had.

Maar twintig gulden . . . hoe moest-ie er aan komen? . . . Twintig gulden . . .

„Hoe is Hannessie?” was 't eerste wat zijn vrouw vroeg, toen hij de kleine woning binnentrad.

Ze behoefde niet te vragen, waar vader geweest was, wanneer hij op Zaterdagmiddag wat later thuiskwam.

„Nog 't zelfde moeder . . .”

„Stakker . . . en Piet . . .?”

Hannes schudde het hoofd. Hij ging bij het raam in den leuningstoel zitten, terwijl zijn vrouw, een zucht onderdrukkend, naar het kleine keukentje ging. Hannes volgde haar met zijn blik.

Ja, ze was ook niet meer, wat ze geweest was, z'n oudje. Dat deed 'm de rheumatiek.

Hij stak zijn pijpje eens aan, al voortmijmerend, nu weer over 't kind, dat naar buiten moest . . . maar twintig gulden . . .

Hoe hij zijn hoofd ook pijnigde, hij wist geen raad. Als hij eens niet meer rookte . . . och maar wat zou dat geven . . . twee keer een half onsje tabak in de week, dat was zestien centen. In dien tijd kon wel . . . God . . . hij mocht er niet aan denken . . .

Hij keek het kamertje eens rond. Nee, ze konden niets missen van hun boeltje, er waren zelfs al verschillende dingen gebroken . . . maar ze hadden nog geen geld gehad die door nieuwe te vervangen.

Foto Adriaansz.

DE KANAALILEILANDEN. CREUX-HAVEN OP SERCQ (SARK).

God... al kon-ie maar wat beleenen... maar wat...? wat...?

Er flitste een gedachte door zijn brein, die hij niet durfde door-denken. Nee... dat kon niet, dat mocht niet, maar toch... 't was 't eenige middel... het gouden horloge... of... ja z'n vrouw, die had nog echte bloedkoralen met 'n goud slot en een armband... die had ze van hem gekregen, toen ze verkeerling hadden... wat had-ie er lang voor gespaard en wat was ze er blij mee geweest...! „Nee... daar kon ze toch geen afstand van doen... maar 't gouden klokje...”

Hij haalde het even te voorschijn en streek er liefkoozend met zijn hand over. Een paar maal liet hij de kast voor de wijzerplaat openspringen, borg het toen weer weg.

Als meneer dat eens wist! De vorige week, toen-ie even op 't kantoor was, had meneer hem nog gevraagd, hoe laat het was. De kantoorklok stond stil en meneer wist niet of z'n horloge goed ging. Niet zonder trots had hij toen zijn horloge te voorschijn gehaald en gezegd:

„Half vier precies, meneer.”

Meneer — meneer-zelf — had toen gevraagd, of 't nog altijd precies liep — hij wist, er was garantie op — of er soms iets aan haperde.

„Nog niet zóóveel, meneer”, had-ie geantwoord.

Als meneer nou nog 's na z'n klokkie vroeg en hij had 't niet, wat dan...? Hij zou 't besterven van schaamte... maar wat dan...? Kon-ie 't kind dan zoo maar laten wegwijnen?

Truitje kwam binnen en begon de tafel te dekken. 's Zaterdag aten ze altijd wat vroeger, omdat Hannes dan toch vroeg thuis kwam.

Het viel de oude vrouw op, hoe stil haar man onder het eten was.

„Is er wat, vader? Je zegt niks.”

„Nee, wat mot 'k zegge...?”

„Nou ja, maar 'k bedoel... wat zegt de dokter nou eigenlijk van Hannessie...?”

„Och... wat-ie zegt... ja zie je as je 't dan wete wil... 't kind mot na buite... na de bossche...”

„Na buite...?”

Even hield Trui op met eten en keek haar man aan, als had ze niet goed gehoord.

Toen ging ze verder.

„En van wie z'n geld?”

„Weet ik 't. As 'k 't had wist ik het wel...”

„Ja as wij 't hadde... och...”

Truitje zuchtte diep.

Dien avond werd er niet meer over gesproken, doch beider gedachte waren er mede vervuld.

Den volgenden dag gingen Hannes en Trui nog eens naar hun kleinkind zien. Ze vonden het minnetjes.

„Hoe vindt u 'm?”, vroeg Katrien aan haar moeder, toen ze wegging in 't gangetje.

„Nou nog een beetje bleekies, maar as 't maar wat opzomert... dan zal-ie wel opknappen...”

Het goede oudje geloofde echter zelf niet, wat ze zeide. — Als het opzomerde — jawel, maar dan niet in de stad in het nauwe steegje, naar buiten moest het kind in de frissche lucht.

* * *

Hannes en Trui zaten samen in 't kleine kamertje op een der volgende avonden.

Hannes was dien dag nog even bij Katrien geweest. 't Ging nog niets goed met kleinen Hannes. Piet had twee dagen gewerkt, maar nu was 't weer afgeloopen.

„Hannes...”

Het klonk aarzelend uit den mond van Trui.

„Wat is er moeder?”

„Zou er veel geld voor noodig zijn om 't kind na buite te sturen...?”

„Veel geld...? Nou, 'k had gedacht van twintig gulden...”

„Maar twintig gulden?...?”

„Màar twintig gulden...!”

„Nou ja 'k bedoel... 't is wel veel en we hebbe 't niet, maar 'k had toch gedacht, dat 't meer was...”

„Nee... zie je... 'k had gedacht, als Stijntje, Katrien en 't kind 's nemen wou voor twintig gulden 'n week of vier...”

„Stijntje! Ja God as dat kon...”

Even kwam er een straal van hoop op 't gelaat der oude vrouw. Even maar.

„Maar twintig gulden hebben we ook niet,” zuchtte ze.

„Nee... hebbe we ook niet...” echoede hij na.

Zij zei maar niets meer en Hannes roerde het onderwerp ook niet meer aan.

* * *

De dagen, die nu volgden spraken de beide oudjes weinig; het scheen, dat ieder in zijn eigen gedachten verdiept was.

Zaterdagmiddag was Hannes' eerste gang weer naar Katrien. Deze ontving hem met roodbehuilde oogen.

De dokter was weer niks tevreden geweest en sprak weer van „naar buiten gaan”. Hij had gevraagd, of ze dan geen familie buiten had...

„Heb je aan Stijntje gedacht?” vroeg haar vader zacht.

„An Stijntje? Ja... 'k heb er wel 's an gedacht... maar 'k kan toch niet met leege handen komme...”

„Nee... nou, we zullen 's zien, dag Katrien, 't beste, ik kom vanavond nog effetjes.”

Katrien keek verwonderd, doch vroeg niets. Ze begreep vader maar half. Hannes ging ook nog even bij het kind; de kleine gloeide van koorts.

Toen hij de trap afliep was zijn besluit genomen, 't moest... in Gods naam dan maar...

Thuis vond hij Truitje bezig in het keukentje.

„Dag moeder...”

„Dag Hannes... bè je bij 't kind geweest?...?”

„Ja...”

„Enne...?”

„Nou, nog 't zelfde, 't zal wel gaan as de koorts maar afneemt,” trachtte hij haar gerust te stellen.

Maar Truitje hoorde wel aan zijn gejaagde stem, dat het niet goed was. Hij was het kamertje binnen gegaan en liep onrustig heen en weer.

Zou-ie nou gaan... nou...

Daar kwam Trui binnen met haar omslagdoek om.

„Ga je weg, moeder?”

„Ja... effetjes na 't kind. In 'n half uurtje ben 'k terug’.

Hij hoorde haar de trap afgaan.

Nu moest hij het doen. Geen oogenblik laten verloren gaan. Besluiteloos bleef hij nog staan.

Nee... 't moest... 't moest...

Voorzichtig haalde hij het horloge uit zijn zak en haakte het van de ketting af. Het musceton haakte hij nu los in de voering van het vestzakje. Anders kon iedereen 't direct zien...

Om en om draaide hij het klokje. Wat was 't toch mooi.. en hij had er veertig jaar voor gewerkt. Maar nou niet langer zeuren....

Voorzichtig stak hij het horloge bij zich en liep zoo vlug zijn oude beenen het toelieten naar beneden.

Het was een groot ding, wat hij ging doen... maar 't was voor zijn kleinkind en die was toch meer waard dan tien gouden klokjes.

Eindelijk stond hij voor het groote gebouw met de woorden „Bank van leening” in den gevel.

Nog even aarzelde hij. Toen, resoluut, stapte hij naar binnen, de hand stijf op den zak geklemd, waar het klokje zat.

Hij wilde op het eerste het beste loket toelopen, toen hij plotseling stijf bleef staan... verrast... verschrikt...

Daar voor hem stond Trui — zijn Trui — en hij zag hoe zij den meneer achter het loket haar bloedkoralen met gouden slot overgaf en den armband — zijn verlovingscadeau — en... haar trouwring. Hij zag den meneer een briefje schrijven en geld — hij zag niet hoeveel — voor Trui neertellen. Hij zag nog hoe ze het opnam en in haar knipje deed.

Meer zag hij niet, want toen verliet hij haastig het gebouw en keerde naar huis terug om er te zijn vòór zijn vrouw.

* * *

Thuisgekomen was zijn eerste werk het horloge weer aan de ketting te haken.

Hij had zijn offer niet kunnen volbrengen; zijn oudje was hem vòór geweest.

* * *

ELSA DE HARTOGH.

PALAZZO MAFFEI OP DE PIAZZA D'ERBE TE VERONA. VOOR HET PALEIS ZIET MEN DE ZUIL MET DEN LEEUW VAN ST. MARCUS, HET TEEKEN DER VENETIAANSCHER REPUBLIEK, TOT WELKE VERONA BEHOORDE.

Den 22sten October is het 50 jaar geleden, dat Verona met Venetië bij het koninkrijk Italië werd gevoegd.